

e-ISSN: 2630-631X

Article Type

Research Article

Subject Area

Human and Economic geography

Vol: 8 Issue: 66

Year: 2022 November

Pp: 2562-2572

Arrival

17 November 2022

Published

31 December 2022

Article ID 67119

Doi Number<http://dx.doi.org/10.2922/8/smryj.67119>**How to Cite This Article**

Cerit, S. & Özav, L. (2022). "Emet (Kütahya) İlçe Merkezi'nin Nüfus Özellikleri", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 8(66): 2562-2572

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Emet (Kütahya) İlçe Merkezi'nin Nüfus Özellikleri¹**Popülistin Characteristics of Emet (Kütahya) District Center**Sami Cerit ¹ Lütfi Özav ² ¹ Yüksek Lisans Öğrencisi., Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Coğrafya ABD, Uşak, Türkiye² Prof. Dr., Uşak Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Uşak, Türkiye**ÖZET**

Araştırma sahamız olan Emet ilçe merkezi Ege Bölgesi'nin İç Batı Anadolu Bölümünde yer tutar. İlçe, günümüze kadar ki dönemde birçok medeniyetin hâkimiyetinde kalmıştır. Bu yüzden, 'Ağrios' ve 'Eğrigöz' gibi isimler kullanılarak, kaza ve nahiye merkezi olarak yönetilmiştir. Cumhuriyetin ilânından itibaren ilçe statüsüne kavuşmuştur. İlçe merkezi nüfusunda 2008 yılına kadar büyük değişimler görülmüş bu yıldan itibaren, nüfus değişimi durağan bir seyir izlemiştir. Kır nüfusu ise, son yıllarda azalış eğilimindedir. 2020 yılı nüfus piramidinde, dar aralıklı yaş grupları içerisinde 65 yaş üzeri nüfus çoğunluktadır. Nüfusun ekonomik faaliyet sektörlerindeki büyük bölümü, hizmet (toplum hizmetleri, sosyal ve kişisel hizmetler) sektöründe olup, sektörler içerisinde % 35'lik kısmına denk gelmektedir. Mahalle yerleşimlerinin tümünde, hane halkı büyüklükleri Türkiye ortalamasının 3,30 kişi altında kalmıştır. Emet ilçesindeki iş alanlarının sınırlı olması nedeniyle, nüfusta 2015-2020 yılları arasındaki devrede iş bulabilmek gayesiyle yoğun bir göç olayı yaşanmıştır. Nitekim göç verilen illerin başında ise, İstanbul, Bursa, Manisa, İzmir gibi büyükşehir yerleşmeleri gelmektedir.

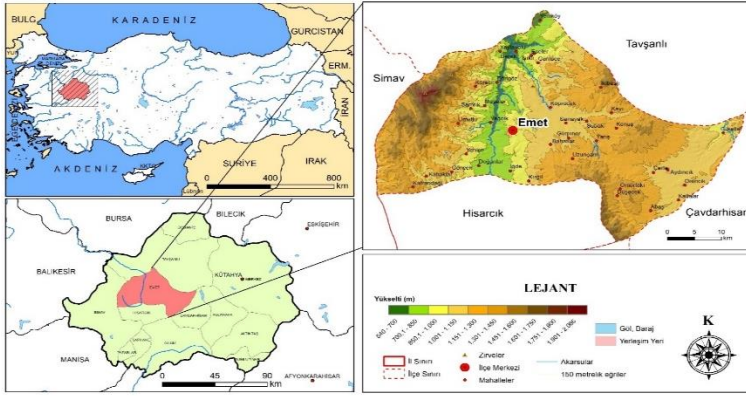
Anahtar Kelimeler: Emet, İlçe Merkezi Nüfusu, Göç**ABSTRACT**

Emet district center, which is our research area, is located in the Central West Anatolian Section of the Aegean Region. The district has remained under the dominance of many civilizations to date. Therefore, it was ruled as a district and township, with such names as 'Ağrios' and 'Eğrigöz'. It was granted the status of a district with the proclamation of the Republic. Major changes were observed in the population of the district center until 2008, and since then, the population change has followed a stable course. Rural population, on the other hand, tends to decrease in recent years. In the 2020 population pyramid, the population over 65 constitutes the majority in narrow age range groups. The majority of the population in the sectors of economic activity is concentrated in the service (community services, social and personal services) sector, which corresponds to 35% of the sectors. Household sizes in all neighborhood settlements has remained below the average of Turkey 3,30. Due to the limited working areas in Emet district, there was an intense migration in the population in an attempt to find a job in the period between 2015-2020. As a matter of fact, such metropolitan settlements as Istanbul, Bursa, Manisa, and Izmir are at the forefront of the provinces where people tend to immigrate.

Keywords: Emet, District Center Population, Immigration**GİRİŞ**

Emet, Ege Bölgesi'nin İç Batı Anadolu Bölümünde yer alan bir yerleşim merkezidir (Şekil 1). Sahanın iklim özellikleri Marmara, Ege ve İç Anadolu ile benzerlik göstermektedir. İlçe, matematik konum açısından, 29°15'25"E boylamı ve 9°20'40" N enlemleri arasında kalmaktadır. İlçe merkezinin denizden yükseltisi, yaklaşık 895 m. kadardır. Yüzölçümü olarak da yaklaşık 1406 km²'lik alanda yayılış göstermektedir. Genel morfolojisi ise, hafif dalgalı bir plato özelliğindedir. İdari açıdan Kütahya iline bağlıdır. Kütahya'ya uzaklığı ise yaklaşık 93 km. kadardır. Emet yerleşim sahası, 7 adet mahalle ve toplam 37 köyden meydana gelmiştir. İlçenin komşularını kuzeyinde Tavşanlı ilçesi, güneyinde Hisarcık, batısında Simav ve doğusunda Çavdarhisar ilçeleri oluşturur. Emet, ulaşım olanakları açısından mevcut koşulların gerisinde kalmıştır. Ekonomik açıdan da fazla gelişme kaydedermiştir. İlçede yaşayanların en önemli geçim kaynaklarını, kolemanit şeklindeki çıkartılan bor madeni oluşturmaktadır. Ayrıca küçük ticari işletmeler ve az da olsa tarım, hayvancılık sektörleri diğer geçim kaynaklarıdır. Diğer yandan; sahanın litolojik yapısından dolayı zaman içerisinde sıcak su kaynakları ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, köklü geçmişe sahip hamamlar işletilmiş ve termal tesisler kurulmuştur. Böylece bu alanlardan geçim kaynağı oluşturulmaya çalışılmıştır. Gerçekten, Emet İlçe merkezi Bakanlar Kurulu'nun 17.10.1993 tarihli kararı ile 'Termal Turizm Merkezi' olarak belirlenmiştir (Resmi Gazete, 1993). Bu çalışmanın amacı ise; sahadaki nüfusun zaman içerisindeki değişimlerini nedenleri ile ortaya koymaktır.

¹ Bu çalışma, devam etmekte olan; "Emet (Kütahya) İlçe Merkezinin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası" adlı Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir.

Şekil 1. Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası (Kaynak: HGM verilerinden hazırlanmıştır)

Araştırma Sahasında Cumhuriyet Öncesi Dönemde Yerleşme

Emet ilçesi, tarihi dönemlerden beri birçok medeniyetin egemen olduğu bir alanda kurulmuştur. Hititler, Persler, Romalılar, Bizans, Büyük Selçuklular, Anadolu Selçukluları, Germiyanogulları ve Osmanlı Devleti bahsedilen medeniyetler arasındadır. (Emet Kaymakamlığı, 2016). Bunun yanı sıra, saha tarihi dönemlerde farklı isimlerle adlandırılmıştır. Örneğin; Roma ve Bizans döneminde 'Ağrios' Osmanlı döneminde 'Eğrigöz' ve 1924 yılında Emet adıyla günümüze kadar ulaşmıştır (Şaşmaz, 2014). Türkiye'deki yerleşim birimlerinin geçmişi uzun dönemlere kadar dayanmaktadır (Emiroğlu, 1981). Uzun yıllar Germiyanogulları egemenliğinde kalan Emet, son olarak 1429 yılında Osmanlı toprakları içine katılmıştır (Varlık, 1974).

Ayrıca; Osmanlı Devleti hâkimiyetinde olduğu yıllarda çeşitli idari yönetim şekillerinde önemli bir merkez olarak belirlenmiştir. Örneğin; 1512-1528 yılları arasında, Anadolu Eyaleti'ne bağlı olan Kütahya Sancağı, bir nâhiye merkezi olarak yönetilmiştir. Daha sonra, 1530 yılı kazâ, 1854-1863 yılları arasında kazâ, 1866-1874 yıllarında kazâ, 1875-1880 yıllarında nâhiye merkezidir. 1881-1912 yıllarında nâhiye, 1918 yılında kazâ, 1922 ve 1924 yıllarında tekrar kazâ merkezi olarak idare edilmiştir (Tablo 1). Geçmiş dönemlerdeki bazı kaynaklara göre; Cumhuriyet öncesi dönem içerisinde 'Eğrigöz' adı ile burada yaşayanların, ilçe merkezinde 438 ev 513 aile 984 kişiden oluşan bir yerleşim alanına sahip olduğu anlaşılmıştır (Demircan, 2017).

Tablo 1. Araştırma Sahasının Yıllara Göre İdari Yapısındaki Değişiklikler (1512-1924)

İdari Statüsü	Yıllar	Bağlı Olduğu Yönetim Birimi
Nâhiye	1512-1528	Kütahya (Anadolu Eyaleti)
Kazâ	1530	Kütahya (Anadolu Eyaleti)
Kazâ	1854-1863	Kütahya Hüdavendigâr Eyaleti,(Salname)
Kazâ	1866-1874	Kütahya (Hüdavendigâr Vilayeti) ,(Salname)
Nâhiye	1875-1880	Simav-Kütahya Hüdavendigâr Vilayeti,(Salname)
Nâhiye	1881-1912	Kütahya Hüdavendigâr Vilayeti, (Salname)
Kazâ	28 Mart 1334 (1918)	Kütahya
Kazâ	1922	Kütahya Müstakil Sancak, (Salname)
Kazâ	1924	Kütahya

Kaynak: (Sezen, 2017, s. 247)'den. Derlenmiştir.

Cumhuriyet Döneminde Nüfus (1927-2020)

Ülkemizde bilindiği üzere ilk nüfus sayımları 1927 yılında başlamıştır. Türkiye'nin ilk nüfus sayımı 1926 yılında kurulan, İstatistik Umum Müdürlüğünce 28.10.1927 tarihinde uygulanmıştır (Tamer ve Bozbeyoğlu, 2004). Söz konusu tarihte, ilçe merkezinin nüfusu 2711 kişi olarak belirlenmiştir (Tablo 2). 1927 yılındaki genel nüfus sayımından son yapılan 2020 TÜİK (ADNKS) sayımına kadar ki 93 yıllık süreçte, ilçe merkezi nüfusu 8694 kişi artmıştır. Böylelikle şehir nüfusu 11405 kişiye ulaşmıştır. Bu durumun en önemli sebeplerinden biri, kırdan yaşayanların ilçe merkezindeki maden işletmesinde çalışmak için göç etmiş olmasıdır. Diğer yandan, sayım gerçekleşen yıllar arasındaki nüfus değişiklikleri hem azalış hem de artışların olduğu dinamik bir süreç halindedir. Örneğin;1990-2000 yılları arasında % 58,01 oranında artış sağlanmıştır. Böylece şehir nüfusu tarihindeki en yüksek miktarına ulaşmıştır. Bu artış eğilimi 2007 yılına kadar devam etmiştir. Fakat 2000-2007 yılları arasındaki nüfus değişimi azalış yönündedir. Gerçekten, söz konusu yıllar arasında nüfus miktarı -9152 kişi azalarak -% 47,29 oranında düşüş göstermiştir (Şekil 2).

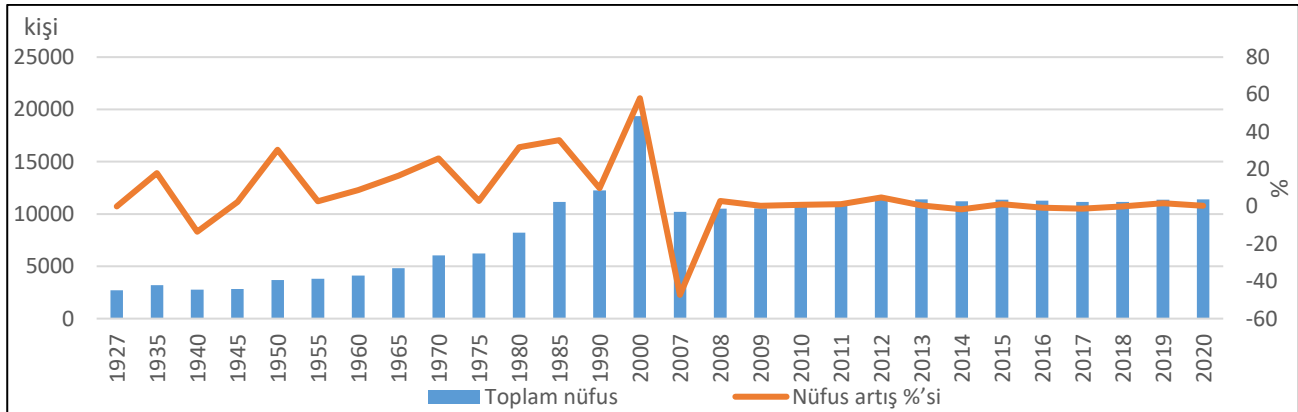
Emet ilçe merkezindeki nüfus değişimi, 2008 yılından 2020 yılına kadar durağan bir seyirdedir. Yıllık nüfus artış hızı, % 2,98 oranını geçmemiştir. Bu durum, Dumlupınar Üniversitesi'ne bağlı bir yüksekokulun açılması ve iş imkânlarının çeşitlenmesiyle ilgili olduğu tespit edilmiştir. Diğer yandan, tarihindeki nüfus artış hızının en az olduğu dönemlerden biri 1940-1945 yılları arasındadır. Söz konusu dönemde, ilçe merkezi nüfusu 71 kişi artmıştır. Bu artışın oranı, % 2,56 düzeyindedir. Ülkemizde ise, o yıllarda tam tersi bir durum söz

konusudur. Gerçekten, 1940-45 yılları arasındaki azalış, nüfus artışının az olması ve doğum sayısındaki azalış olarak gösterilir (Darkot, 1961).

Tablo 2. Sayım Yıllarına Göre, İlçe Merkezi Nüfusu (1927-2020)

Sayım Yılları	Toplam Nüfus	Artan Nüfus	Nüfus artışı (%)
1927	2711	-	-
1935	3196	485	17,89
1940	2763	-433	-13,54
1945	2834	71	2,56
1950	3694	860	30,34
1955	3796	102	2,76
1960	4132	336	8,85
1965	4815	683	16,52
1970	6055	1240	25,75
1975	6239	184	3,03
1980	8218	1979	31,71
1985	11145	2927	35,61
1990	12246	1101	9,87
2000	19350	7104	58,01
2007	10198	-9152	-47,29
2008	10502	304	2,98
2009	10547	45	0,42
2010	10668	121	0,95
2011	10805	137	1,28
2012	11339	534	4,94
2013	11401	62	0,54
2014	11232	-169	-1,48
2015	11367	135	1,20
2016	11290	-77	-0,67
2017	11157	-133	-1,18
2018	11157	0	0
2019	11362	205	1,83
2020	11405	43	0,37

Kaynak: DİE Genel Nüfus Sayımları, (T.C. Başvekâlet İstatistik Genel Direktörlüğü, 1935), ve TÜİK, ADNKS Sonuçları.

Şekil 2. İlçe Merkezi Nüfusunun Sayım Yıllarına Göre Miktarları ve Artışı (%)

Şehir ve Kır Nüfusları

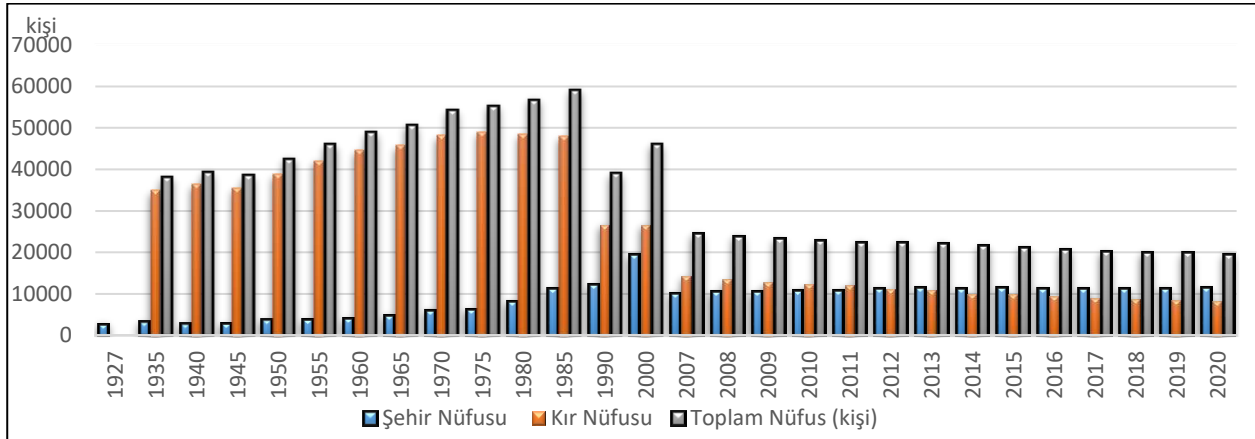
Emet ilçesinde, şehir ve kır nüfusu arasında 2012 yılına kadar belli miktarlarda farklılıklar göze çarpar. Buna göre; 2012'ye kadar kır nüfusu sürekli olarak şehir nüfusundan fazladır (Tablo 4). Fakat 2012 ve 2020 sayım yılları arasında şehir nüfusundaki artış durağan bir eğilim gösterse de kır nüfusunu geçmiştir (Şekil 5). Diğer yandan; Türkiye'de hızlı nüfus artışının yanı sıra şehirlere doğru hareket ve nüfusta yapısal olarak yenileşme görülmektedir (Emiroğlu, 1975).

Kır nüfusunda ise, genel olarak azalış eğilimi görülmektedir. Örneğin; toplam kır nüfusu 1935 yılındaki sayımda 34839'dan, 2020'de 8123 kişiye kadar düşmüştür. Kır nüfusu 1975'de 48988 kişi sayılarak günümüze kadar olan en yüksek düzeyine ulaşmıştır. Söz konusu nüfustaki en belirgin düşüşler ise; 1990 yılındadır. Kır nüfusundaki azalış % 44,45 oranında ve -21.297 kişi olarak gerçekleşmiştir (Şekil 6). 2007 yılında da nüfus kayıpları devam etmiştir. Söz konusu yılda kır nüfusundan -12405 kişi daha eksilmiştir. Düşüş oranı, -% 46,55 şeklinde meydana gelmiştir. 2007 yılından sonraki sayım devreleri içerisinde de nüfus, azalış eğilimini sürdürmüştür. Kır nüfusundaki azalışlar, kalıcı hale gelmiştir. Arazi verimliliği göçleri etkileyebilir. Kırsal alanlardaki verimli yerler, göçü azaltabilmektedir (Özav ve Yasak, 2006; Yasak ve Özdemir, 2017).

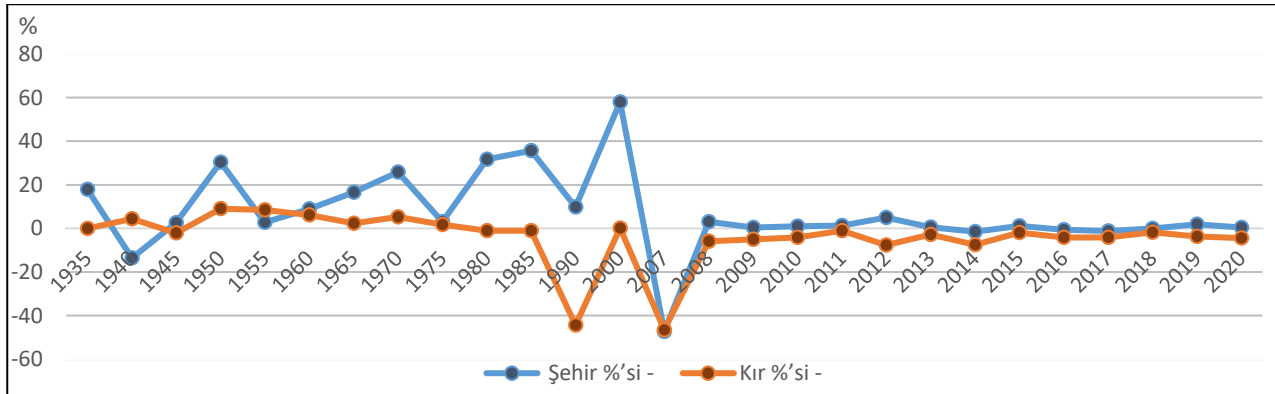
Tablo 3. Sayım Yıllarına Göre, Şehir ve Kır Nüfuslarının Artış Miktarları (1927-2020)

Sayım Yılları	Şehir Nüfusu (kişi)	Artan Nüfus(kişi)	Nüfus Artışı (%)	Kır Nüfusu (kişi)	Artan Nüfus (kişi)	Nüfus Artışı (%)	Toplam Nüfus (kişi)
1927	2711	0	-	-	-	-	-
1935	3196	485	17,89	34839	-	-	38035
1940	2763	-433	-13,54	36341	1502	4,31	39104
1945	2834	71	2,56	35553	-788	-2,16	38387
1950	3694	860	30,34	38761	3208	9,02	42455
1955	3796	102	2,76	42069	3308	8,53	45865
1960	4132	336	8,85	44656	2587	6,14	48788
1965	4815	683	16,52	45712	1056	2,36	50527
1970	6055	1240	25,75	48122	2410	5,27	54177
1975	6239	184	3,03	48988	866	1,79	55227
1980	8218	1979	31,71	48434	-554	-1,13	56652
1985	11145	2927	35,61	47910	-524	-1,08	59055
1990	12246	1101	9,87	26613	-21297	-44,45	38859
2000	19350	7104	58,01	26644	31	0,11	45994
2007	10198	-9152	-47,29	14239	-12405	-46,55	24437
2008	10502	304	2,98	13390	-849	-5,96	23892
2009	10547	45	0,42	12712	-678	-5,06	23259
2010	10668	121	0,95	12180	-532	-4,18	22848
2011	10805	137	1,28	12043	-137	-1,12	22428
2012	11339	534	4,94	11114	-929	-7,71	22453
2013	11401	62	0,54	10792	-322	-2,89	22193
2014	11232	-169	-1,48	9974	-818	-7,57	21506
2015	11367	135	1,20	9778	-196	-1,96	21145
2016	11290	-77	-0,67	9378	-400	-4,09	20668
2017	11157	-133	-1,18	8994	-384	-4,09	20151
2018	11157	0	0	8829	-165	-1,83	19986
2019	11362	205	1,83	8502	-327	-3,70	19864
2020	11405	43	0,37	8123	-379	-4,45	19528

Kaynak: DİE Genel Nüfus Sayımları, TÜİK ADNKS Sonuçları ve (T.C. Başvekâlet İstatistik Genel Direktörlüğü, 1935)

Şekil 5. Sayım Yıllarına Göre, Şehir ve Kır Nüfusu (1927-2020)

Şekil 6. Sayım Yıllarına göre, Şehir ve Kır Nüfuslarının Artış %'leri (1927-2020)

İlçe Merkezindeki Mahalle Nüfusları

Emet ilçe merkezi, yedi adet mahalleden oluşmaktadır. Bunlar; Akpınar, Cumhuriyet, Dere, Esentepe, Hamam, Kapaklıca ve Kaynarca adlı mahalle statüsündeki yerleşim birimleridir. TÜİK, (2020) ADNKS'e göre; 2020 yılındaki ilçe

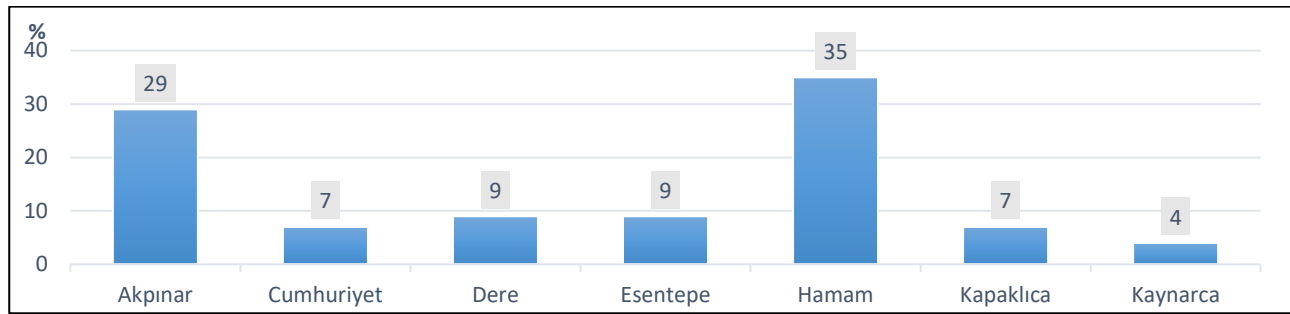
merkezinin nüfusu 11405 kişi olarak belirlenmiştir (Tablo 3). Nüfusun büyük bölümü, Hamam Mahallesi'nde yaşayanlardan meydana gelmektedir. Bahsedilen bu mahallede 2020 yılında 4043 kişi ikamet etmektedir. Bu miktar da nüfusun % 35'ine karşılık gelmektedir (Şekil 4).

Bunu ikinci sırada Akpınar, 3352 kişi % 29 oranında takip eder. Görüldüğü üzere bahsedilen Hamam ve Akpınar Mahalleleri nüfusun çoğunluğunun ikamet yeridir. Bu durumun en önemli nedeni, burada yaşayanların söz konusu alanlardaki çok katlı yeni yerleşim alanlarını iskân yeri olarak tercih etmesidir. Bunun yanı sıra, TOKİ konutları ve site halindeki yerleşim kümeleri söz edilen mahallelerde yayılım göstererek nüfusun toplandığı alanları meydana getirmiştir.

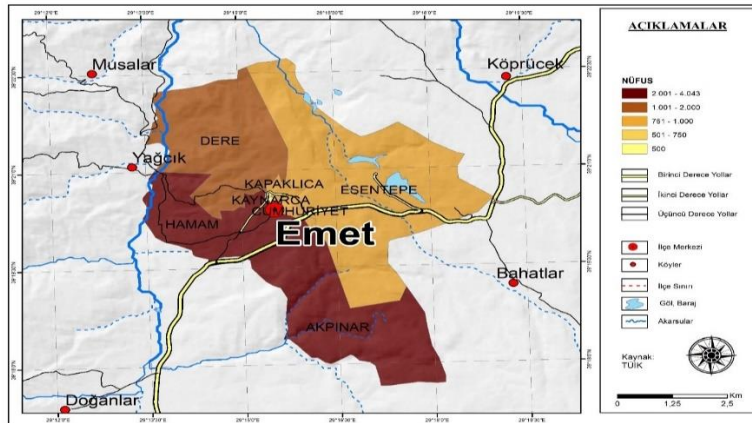
Tablo 4. İlçe Merkezi'nde 2020 Yılında Nüfusun Mahallelere Göre Miktarları ve Oranları (%)

Mahalle Adı	Nüfusu (kişi)	Oranı (%)
Akpınar	3352	29
Cumhuriyet	760	7
Dere	1010	9
Esen-tepe	966	9
Hamam	4043	35
Kapaklıca	768	7
Kaynarca	500	4
Toplam	11405	100

Kaynak: TÜİK ADNKS Sonuçları

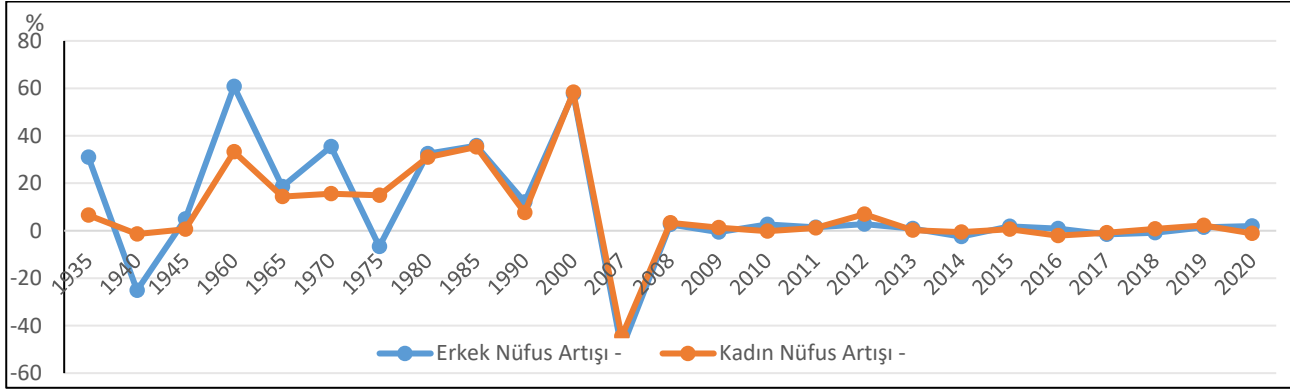
Şekil 4. Mahallelere Göre Nüfusun Oransal Dağılımı (%)

Şekil 5. Mahallelere Göre Nüfusun Dağılımı (2020)

Nüfus'un Yaş ve Cinsiyet Özellikleri

Çalışmanın bu kısmında, nüfus dar aralıklı olarak kadın ve erkek bazında gruplandırılmıştır. Bu gruplandırmadaki, erkek nüfusu miktarındaki artış ve azalışlar dikkati çekmektedir. Örneğin; 1927 yılındaki erkek nüfusu 1250 kişi iken, bugün itibarıyla (2020) 5538'e kadar yükselmiştir (Tablo 5). Söz konusu grupta önemli bir azalış ise; 1935-1940 yılları arasında gerçekleşmiştir. Gerçekten, bu yıllar arasında erkek nüfusu miktarı 411 kişi azalmıştır. Oransal açıdan da % -25,09'lık bir düşüş söz konusudur (Şekil 7). Daha sonra, 1945 yılında 1288 kişi olan erkek nüfusu 1960'a kadar geçen dönemde % 60,79 oranında artmıştır. Bu artış ile birlikte erkek nüfusu miktarı 2071 kişiye kadar yükselmiştir.

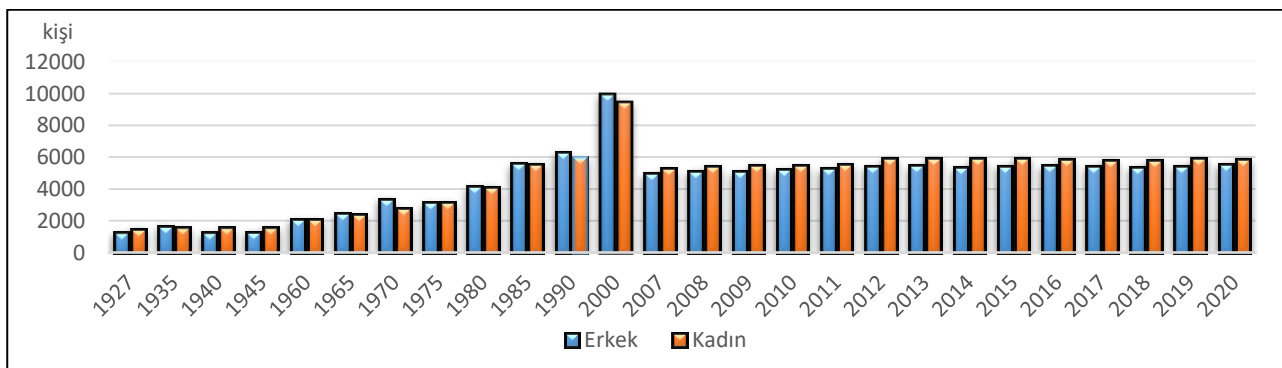
Şekil 7. İlçe Merkezi Nüfusunun Cinsiyete Göre Artış %'si (1927-2020).

2000-2007 sayım yılları içerisinde; erkek nüfusu miktarı 4932 kişi azalmıştır. Söz konusu yıllar içerisinde, azalış % -49,86 oranında gerçekleşmiştir (Şekil 7). Kadın nüfusunda da benzer artış ve azalışların olduğu saptanmıştır. Nitekim bu grupta, en fazla nüfus artışı, 1990-2000 yılları arasındadır. Söz konusu artış ile birlikte kadın nüfusu bir önceki döneme göre; % 58,32 oranında artmıştır. Ve böylelikle kadın nüfusa 3485 kişi eklenerek (9460)'a yükselmiştir. 2000 yılındaki sayım döneminde; % -44,60 oranında azalış kaydederek nüfus miktarı 5240'a kadar düşmüştür (Şekil 8). 2008 yılından itibaren, günümüze kadar geçen sürede kadın erkek nüfusundaki artış ve azalışlar birbirine yakın düzeylerde seyretmiştir.

Tablo 5. Sayım Yıllarında Cinsiyetlere Göre Nüfus Artış Miktarları ve Oranları (%) (1927-2020)

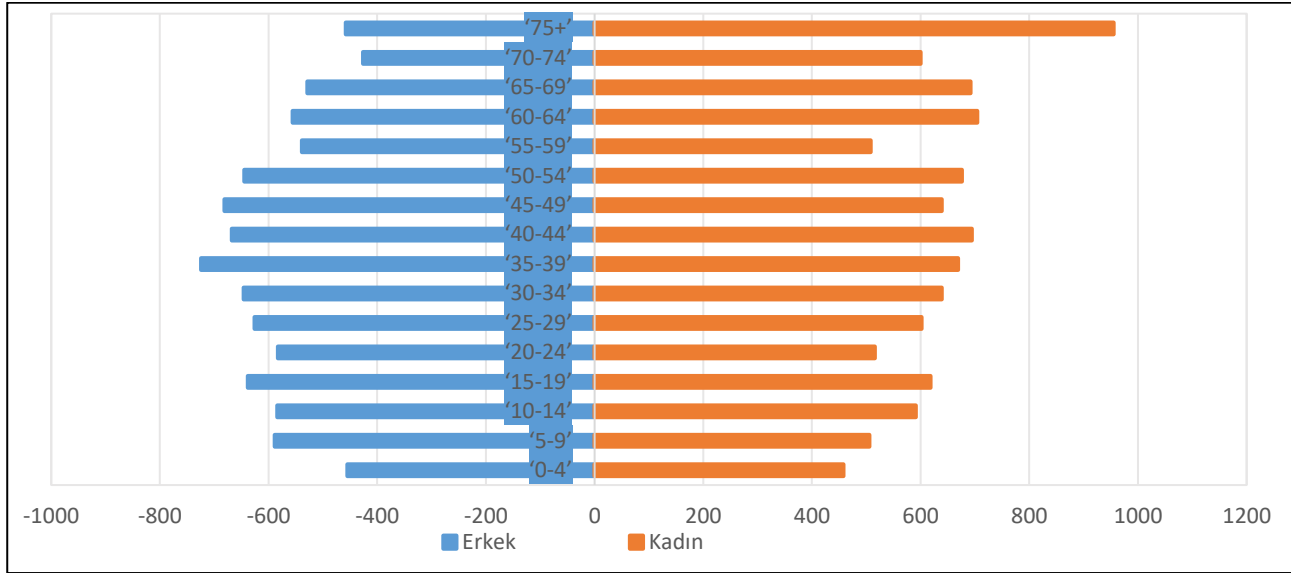
Sayım Yılları	Erkek (kişi)	Artan Nüfus (kişi)	Artış (%)	Kadın (kişi)	Artan Nüfus (kişi)	Artış (%)	Toplam (kişi)
1927	1250	-	-	1461	-	-	2711
1935	1638	388	31,04	1558	97	6,63	3196
1940	1227	-411	-25,09	1536	-22	-1,41	2763
1945	1288	61	4,97	1546	10	0,65	2834
1960	2071	783	60,79	2061	515	33,31	4132
1965	2457	386	18,63	2358	297	14,41	4815
1970	3329	872	35,49	2726	368	15,60	6055
1975	3106	-223	-6,69	3133	407	14,93	6239
1980	4116	1010	32,51	4102	969	30,92	8218
1985	5594	1478	35,90	5551	1449	35,32	11145
1990	6271	677	12,10	5975	424	7,63	12246
2000	9890	3619	57,71	9460	3485	58,32	19350
2007	4958	-4932	-49,86	5240	-4220	-44,60	10198
2008	5090	132	2,66	5412	172	3,28	10502
2009	5063	-27	-0,53	5484	72	1,33	10547
2010	5195	132	2,60	5473	-11	-0,20	10668
2011	5271	76	1,46	5534	61	1,11	10805
2012	5417	146	2,76	5922	384	7,01	11339
2013	5468	51	0,94	5933	11	0,18	11401
2014	5332	-136	-2,48	5900	-33	-0,55	11232
2015	5430	98	1,83	5937	37	0,62	11367
2016	5479	49	0,90	5811	-126	-2,12	11290
2017	5399	-80	-1,46	5758	-53	-0,91	11157
2018	5356	-43	-0,79	5801	43	0,74	11157
2019	5432	76	1,41	5930	129	2,22	11362
2020	5538	106	1,95	5867	-63	-1,06	11405

Kaynak: DİE Genel Nüfus Sayımları, (T.C. Başvekâlet İstatistik Genel Direktörlüğü, 1935) ve TÜİK ADNKS Sonuçları

Şekil 8. İlçe Merkezi Nüfusunun Cinsiyete Göre Artış Miktarları (1927-2020)

Sahanın 2020 yılındaki nüfus piramidi geniş aralıklı bir sınıflandırma ile incelendiğinde; yaş grupları içerisinde belirgin farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Bu farkın ise; 65 yaş ve üzerini kapsayan erkek ve kadın nüfus arasında olduğu anlaşılmıştır. Gerçekten, 65 yaş ve üzerindeki kadın nüfusu miktarı 2247 kişi olup, erkeklerin sayısı ise bu rakamın yaklaşık olarak yarısına 1413 kişiye denk gelmektedir. Geniş aralıklı gruplandırma içerisinde, en fazla nüfusu 15-64 yaş arasındakiler (12571) kişi oluşturmaktadır (Şekil 9). Diğer yandan, söz konusu yılda nüfus piramidi dar aralıklı olarak gruplandırıldığında nüfus miktarının en az olduğu yaş grubu olarak 0-4 yaş aralığını kapsamaktadır. Sahada yapılan gözlem ve mülakatlardan hareketle, genç nüfusun iş bulmak amacıyla göç etmesi doğurganlık miktarının azalmasına yol açtığı sonucuna varılmıştır. Söz konusu yaş aralığı, toplam 913 kişiden oluşmaktadır. Miktar bakımından erkek nüfusu 455, kadın nüfusu ise 458 kişi olarak belirlenmiştir. Ardından 70-74 yaş arasında toplam 1026 kişi, 55-59 yaş ise 1047 kişi ile nüfus piramidinde az nüfuslu yaşları oluştururlar.

Şekil 9. Araştırma Sahasının Dar Aralıklı Olarak Nüfus Piramidi (2020)

Kaynak: TÜİK (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2021) verilerinden hazırlanmıştır

Ekonomik Faaliyetler Açısından Nüfus

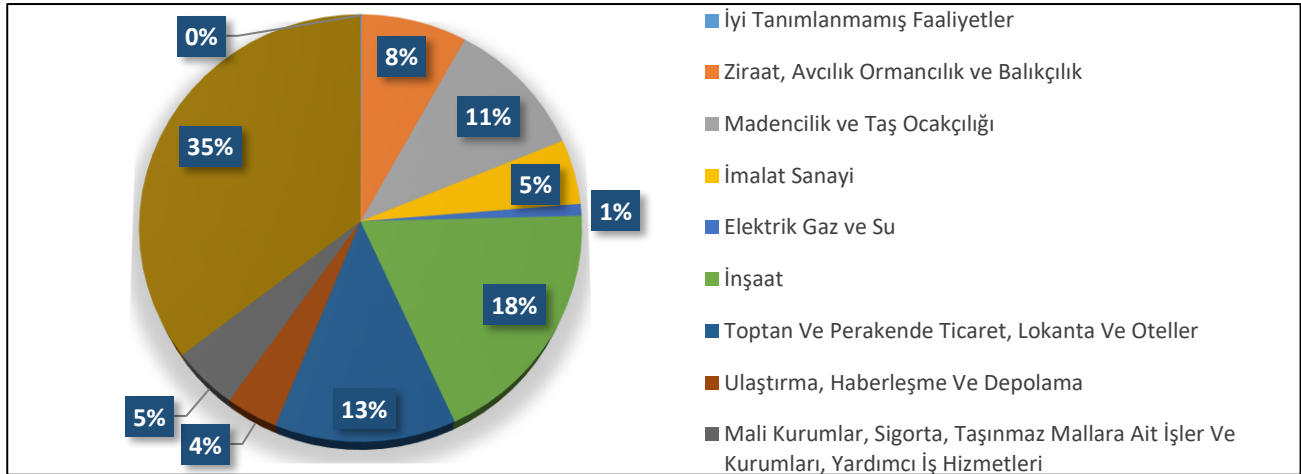
Bu bölüm içerisinde, nüfusun ekonomik faaliyet türlerine göre incelenmesi 2000 yılı (DİE) verileri ile açıklanmaya çalışılmıştır. Her ne kadar bilgiler üzerinden zaman geçmiş olsa da yerinde yaptığımız gözlemlerden hareketle, söz konusu bilgilerin çok da değişmediğini söyleyebiliriz. 2000 yılında ekonomik faaliyet kollarında çalışan nüfusun çoğunluğunu 2907 kişi ile erkekler meydana getiriyordu (Tablo 6). Kadın nüfusunun iş gücüne katılımı ise, daha sınırlı miktardadır. Nitekim 221 kişi kadın iş gücünü oluşturmuştur. Çalışan nüfusun önemli bir kısmı daha çok hizmet sektörü içine dâhil edilen (toplum hizmetleri, sosyal ve kişisel hizmetler) alanlarda toplanmıştır. Gerçekten toplamda 1111 kişi bu faaliyet alanında yer almıştır. Toplam faaliyet türleri içindeki payı ise, %35 oranındadır (Şekil 10). Ardından 583 kişinin dâhil olduğu inşaat sektörü gelir. Üçüncü sırada Toptan ve Perakende Ticaret, Lokanta ve Oteller 'de çalışanları kapsayan 402 kişi bulunur. Bu sektörün sahada yaygın oluşu ilçenin 17.10.1993 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla 'Termal Turizm Bölgesi' olarak ilan edilmesine bağlanabilir (T.C Resmi Gazete, 1993).

Sahada, burada yaşayan çok sayıda kişiye istihdam olanağı sağlayan bor madeni işletmesi bulunmaktadır. Bu nedenle, 2000 yılında bor madeni işçiliği en önemli ekonomik faaliyetler arasında yer almıştır. Bu durumun bir sonucu olarak, 335 kişinin % 11 oranında madencilik sektöründe yer almasına yol açmıştır. Bu rakam, 2020 yılında ortalama 1500 kişi olarak belirtilmektedir (Eti Maden, 2019). Ziraat, avcılık balıkçılık ormancılık olarak 'üretim' sektöründe 249 kişi çalışmaktadır. İlçe merkezinin çevresinin zengin ormanlık alanlara sahip olması, ağaçlardan gelir elde etmeyi de mümkün kılmıştır. Kerestecilik sektörü, Emet ilçesinde yaygın görülür (Darkot ve Tuncel, 1978).

Tablo 6. İşgücüne Katılan 12 Yaş ve Üzerindeki Nüfusun İstihdam Edildikleri Ekonomik Faaliyetler ve Oranları (2000)

Ekonomik Faaliyet Türleri	Erkek	Kadın	Toplam (İş gücü)	Oranı (%)
İyi Tanımlanmamış Faaliyetler	2	1	3	0
Ziraat, Avcılık Ormancılık ve Balıkçılık	205	44	249	8
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	330	5	335	11
İmalat Sanayi	150	4	154	5
Elektrik Gaz ve Su	28	0	28	1
İnşaat	580	3	583	18
Toptan Ve Perakende Ticaret, Lokanta Ve Oteller	390	12	402	13
Ulaştırma, Haberleşme Ve Depolama	113	3	116	4
Mali Kurumlar, Sigorta, Taşınmaz Mallara Ait İşler Ve Kurumları, Yardımcı İş Hizmetleri	140	7	147	5
Toplum Hizmetleri, Sosyal Ve Kişisel Hizmetler	969	142	1111	35
Toplam	2907	221	3128	100

Kaynak: DİE, 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı.

Şekil 10. 12 Yaş ve Üzerindeki Nüfusun İstihdam Edildikleri Ekonomik Faaliyetlere Göre Dağılımı (2000)

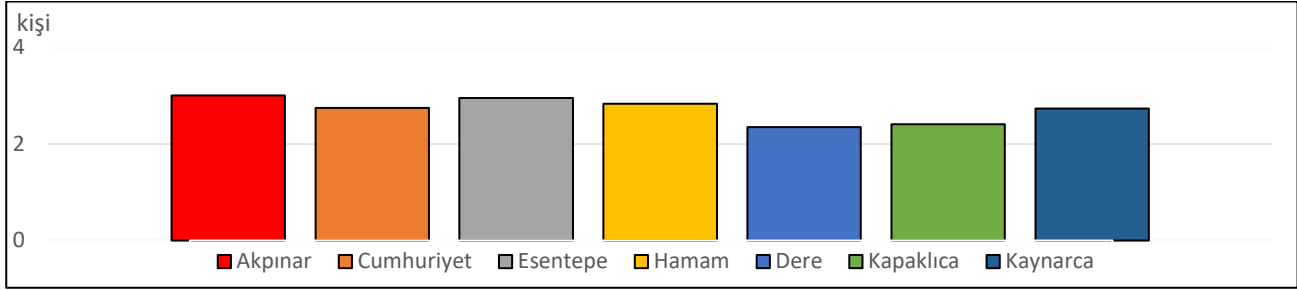
Hane Halkı Büyüklükleri

Aile nüfus sayısı büyüklüğü (hane halkı büyüklüğü) sayesinde nüfusun sosyal ve ekonomik nitelikleri ortaya çıkarabilmektedir (Doğanay & Orhan, 2019). Daha önceden belirtildiği gibi, Emet ilçe merkezini oluşturan 7 adet mahalleli bir yerleşim söz konusudur. Ortalama hane halkı büyüklükleri incelendiğinde, bazı mahallelerde ortalama büyüklüğün farklılık gösterdiği gözlenmiştir. Örneğin, Akpınar Mahallesi ortalama büyüklük 3,01 iken bu miktarın Dere Mahallesi 2,35'e kadar düştüğü söylenebilir. Söz konusu durum, konut büyüklüklerinin farklı olmasından ve yerleşik nüfusun yaptığı ekonomik faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Diğer mahallelerin ise ortalama hane halkı büyüklükleri sırasıyla; Cumhuriyet Mahallesi 2,75, Esentepe Mahallesi 2,96, Hamam Mahallesi 2,84, Kapaklıca Mahallesi 2,41, Kaynarca Mahallesi 2,74 olduğu anlaşılmıştır (Tablo 7, Şekil 11). Toplam hane halkı sayısının en fazla olduğu yerleşim Akpınar'dır. Gerçekten, burada 1111 kadar hane halkı mevcuttur. Diğer yandan, Emet ilçe merkezindeki mahallelerin tümünün hane halkı büyüklüğü ortalaması, Türkiye'den 3,30 daha az olduğu tespit edilmiştir. Buna göre; ülkemiz ile kıyaslandığında Emet'in mahalle yerleşmelerinde yaşayanların daha bireysel yaşam tarzına sahip olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 7. Mahallelere Göre Hane Halkı Büyüklükleri (2020)

Mahalle Adı	Nüfus Miktarı (kişi)	Hane Halkı Sayısı	Hane Halkı Büyüklüğü Ort.
Akpınar	3352	1111	3,01
Cumhuriyet	760	276	2,75
Esentepe	966	326	2,96
Hamam	4043	1423	2,84
Dere	1010	428	2,35
Kapaklıca	768	318	2,41
Kaynarca	500	182	2,74

Kaynak: TÜİK (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2021) verilerinden hazırlanmıştır.

Şekil 11. Mahallelere Göre Hane Halkı Büyüklüklerinin Karşılaştırılması (2020)

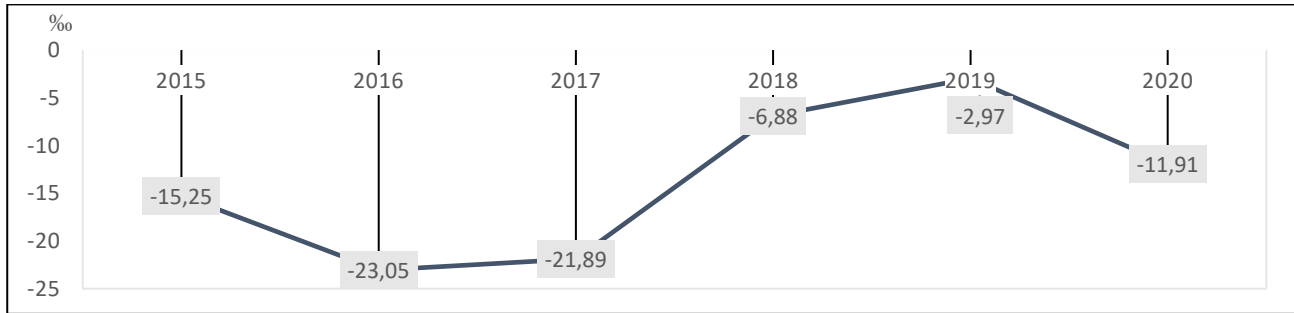
Göç Hareketleri

Emet ilçesinde, 2015 ve 2020 yılları arasındaki zaman içerisinde, önemli miktarlarda göç hareketleri yaşanmıştır. Söz konusu yıllarda, nüfus azalışları da kalıcı hale gelmiştir (Tablo 8). Nitekim bu durumun en önemli sebebinin iş gücü göçleri olduğu düşünülmektedir. 2015-2020 yılları içerisinde dışarıya yönelik en yoğun göç hareketi, 2016 yılında % -23,05 oranında gerçekleşmiştir (Şekil 12). En az göç hareketi ise, 2019 yılında meydana gelmiştir. Söz konusu yılda, 59 kişi göç olayına katılmıştır. Oransal olarak belirtildiğinde, % -2,97 şeklindedir. Bunun yanı sıra, sahadan yurtdışına da göçler de gerçekleşmiştir. Nitekim 2018 yılında 19 kişi ve 2019'da 10 kişi göç hareketine katılmıştır (TÜİK, 2021). Araştırma sahasındaki göçe etki eden başlıca etkenler ise; Emet yerleşim sahasının çevresindeki önemli merkezlere göre uzakta kalması, ulaşımın hâlâ büyük bir sorun teşkil etmesidir. Ayrıca ekonomik coğrafyasının ilçe insanının ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde olmaması da göç olayını hazırlayan etmenlerdir. Geçim kaynaklarının sınırlı olması göçü meydana getirir (Özgür, 1998). İlçe merkezinde yaşayanların çoğu, maden işletmesinde ve çeşitli hizmet sektörlerinde istihdam edilmektedir. Diğerleri küçük ticari işletmelerde geçimini sağlamaktadır.

Tablo 8. Araştırma Sahasına Ait Aldığı Göç, Verdiği Göç, Miktarları Net Göç Hızları % (2015-2020)

Sayım Yılları	Toplam Nüfus Miktarı	Aldığı Göç (kişi)	Verdiği Göç (kişi)	Net Göç	Net Göç Hızı (%)
2015	21145	831	1156	-325	-15,25
2016	20668	810	1292	-482	-23,05
2017	20151	774	1220	-446	-21,89
2018	19986	969	1107	-138	-6,88
2019	19864	888	947	-59	-2,97
2020	19528	795	1029	-234	-11,91

Kaynak: TÜİK, (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2021) verilerinden hazırlanmıştır

Şekil 12. Yıllara Göre Net Göç Hızları (2015-2020)

Diğer illerden sahaya gerçekleşen göçler

Günümüzde araştırma sahasında ikamet eden nüfusun çoğunluğu, idari bakımdan bağlı bulunduğu Kütahya iline kayıtlıdır. Nitekim TÜİK, 2020 yılı ADNKS'e göre; toplam nüfus içerisinde yer alan, 17957 kişi söz konusu ilin nüfusunda yer alır. Farklı illerden, ilçeye göçler ise sınırlı kalmıştır. Sonradan ilçe nüfusuna dahil olanların geldikleri iller şu şekildedir; Bursa'dan 92, Manisa'dan 90, Konya ilinden 82, Afyonkarahisar'dan 79, Eskişehir'den 48 kişi ilçeye göç etmiştir. İlçeye, bu illerden daha az miktarda göç veren iller de bulunmaktadır. Bunlar; Düzce 0, Şırnak 1, Kilis 2, Iğdır 4 ve Sinop 4 kişi ile söz konusu illeri kapsamaktadır (Şekil 13). Şüphesiz bu kişilerin çoğu, Emet Meslek Yüksekokulu'na gelen öğrenciler, tayin olan kamu görevlileri, doktorlardan oluşmaktadır. Gerçekten; 2021 yılı itibarıyla Emet Meslek Yüksekokulu'na kayıtlı olan öğrenci sayısı 2175 kişi kadardır (Dumlupınar Üniversitesi, t.y.). Bu bilgiler ışığında; sahaya yönelik göç hareketinin neredeyse hiç görülmediği sonucuna ulaşılabilmektedir.

Şekil 13. Emet İlçesinde İkamet Edenlerin, Geldikleri İllere Göre Dağılımı (2020)
Kaynak: TÜİK (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2021) verilerinden hazırlanmıştır

Diğer illere gerçekleşen göçler

Çalışmamızın bu kısmında, sahadan diğer illere gerçekleşen göçlerin yönü belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, Emet ilçesinde doğan kişilerin, ülkemizin daha çok Batı Anadolu Bölümü'ne doğru göç ettikleri belirlenmiştir. Özellikle 2020 yılına kadar ki süreçte, İstanbul'a 1363 kişi, Bursa'ya 1154, Manisa'ya 1129, İzmir iline ise 929 kişi göç olayına katılarak bu nüfus hareketinde yer almışlardır (Şekil 14). Kuşkusuz, bunda eğitim, iş fırsatları ve daha önceden göç eden bireylerin de etkisinin olduğu dikkat çekmektedir. Ülkemizdeki iç göçlerde de benzer bir durum görülmekte ve İstanbul, İzmir, Bursa, Eskişehir, Konya gibi büyükşehirlerle doğru iç göçler meydana gelmiştir (Tümertekin, 1968). Sahada ekonomik açıdan gelişmemiş olması ve işsizlik durumunun baş göstermesi ile bu illere nüfus hareketinin yönelmesi söz konusudur. İş bulmak amacıyla büyükşehirlerle doğru göçler meydana gelebilir. (Özav, 1987). Bazı gelişmiş sanayi şehirlerindeki iş imkanları ve eğitim faktörü göç sebebi olabilmektedir (Deniz, 2013). Diğer yandan, ülkemizin doğu kesimlerine doğru nüfus hareketi sınırlı kalmıştır. Örneğin; Artvin iline 1, Batman'a 2, Osmaniye-Tokat-Ardahan-Kilis'e 3, Kırşehir'e 4 kişi ilçeden göç etmiştir.

Şekil 14. Emet İlçesinde Doğanların, İkamet Ettikleri İllere Göre Dağılımı (2020)
Kaynak: TÜİK (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2021) verilerinden hazırlanmıştır

SONUÇ VE ÖNERİLER

Emet, Ege Bölgesinin İç Batı Anadolu Bölümünde yer alan bir ilçe merkezidir. Tarihi dönemlerden beri, Hititlerden Osmanlı Devleti'ne kadar pek çok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. 'Emet' adı tarihi kaynaklarda 'Ağrios' ve 'Eğrigöz' gibi adlarla kullanılmıştır. İlçenin nüfus özelliklerini incelediğimiz bu çalışmada, tarihsel süreç içerisinde ve günümüzde nüfus değerleri karşılaştırılarak bazı sonuçlar elde edilmiştir. Emet ilçe merkezi, tarihi yollara göre uzakta kalmıştır. B-D ve K-G istikametindeki ana demiryolu ve karayolu ulaşım güzergâhlarına göre daha kenarda kalmış olması, Kütahya'nın diğer ilçelerine göre ekonomik ve sosyal bakımdan daha az gelişmesine yol açmıştır. İlçe merkezinin dağlık ve engebelik bir arazi üzerinde kurulmuş olması, tarım ve hayvancılığın dışında sahaya pek fazla katkısı olmamıştır. Buna bağlı olarak da göçler meydana gelmiştir. Önceki araştırmalarda ilçe merkezinin Cumhuriyet öncesi dönem nüfusu ile ilgili çoğu bilgiye rastlanılmamıştır. Nüfusun sosyal ve ekonomik niteliklerinde ani artışlarla ani azalışlar görülmüştür. Bu durum, bölgeye yönelik göçlerle ilgilidir. Eti Bor Madeninin kurulması ve Dumlupınar Üniversitesi'ne bağlı olarak açılan MYO bölgeye yönelik göç hareketini artırmıştır. Diğer yandan, özellikle 2015 yılından itibaren yöre dışına göçler hız kazanmıştır. Sahanın nüfusu, bu yönleriyle ele alınıp geleceğe yönelik projeksiyonlarla ilgili önerilerde bulunulmaya çalışılmıştır. Gelecekte ilçenin kalkınması ile birlikte olumlu yönde nüfus değişimleri meydana geleceği tahmin edilmektedir. Bu bağlamda sahanın, ekonomik yönden daha gelişmiş, dış göçlerin giderek azaldığı madencilik ve termal turizmi daha ileriye taşınmış ve de kalkınmış bir ilçe düzeyine gelmesi önemli görülmektedir.

KAYNAKÇA

1. 2000 yılı genel nüfus sayımı. 27 Aralık 2021 tarihinde <https://biruni.tuik.gov.tr/nufusapp/idari.zul> adresinden edinilmiştir.
2. Darkot, B. (1961). Türkiye'nin nüfus hareketleri üzerine yeni gözlemler. *Türk Coğrafya Dergisi*(21), 1-14.
3. Darkot, B. ve Tuncel, M. (1978). *Ege bölgesi coğrafyası, İstanbul Üniversitesi Yayın No:2365*. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası.
4. Demircan, A. (2017). *Eğrigöz kazâsı nüfus defteri (1831)*. Ankara: Berikan Yayınevi.
5. Deniz, M. (2013). *Nazilli ilçesinin beşeri ve ekonomik coğrafyası* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
6. Doğanay, H. ve Orhan, F. (2019). *Türkiye beşeri coğrafyası* (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
7. Emiroğlu, M. (1975). Türkiye coğrafi bölgelerine göre şehir yerleşmeleri ve şehirli nüfus. *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, (7), 125-157.
8. Eti Maden (2019). Emet. 6 Kasım 2022 tarihinde <https://www.etimaden.gov.tr/emet> adresinden edinilmiştir.
9. Dumlupınar Üniversitesi (t.y.). Öğrenci sayıları. 7 Kasım 2022 tarihinde http://istatistik.dpu.edu.tr/index/ogrenci_sayi adresinden edinilmiştir.
10. Emet Kaymakamlığı (2016). 31 Aralık 2021 tarihinde <http://emet.gov.tr/ilcemizin-tarihcesi> adresinden edinilmiştir.
11. Emiroğlu, M. (1981). *Korunması gereken bir kentimiz Safranbolu "Atatürk'ün 100. doğum yılına armağan"*. Ankara: Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Basımevi.
12. Özav, L. (1987). *Narman ilçe merkezi'nin gelişmesini güçleştiren başlıca coğrafi faktörler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
13. Özav, L. ve Yasak, Ü. (2006). Sandıklı ilçesinde nüfusun gelişim, dağılışı ve yoğunluk özelliklerinin CBS ile analizi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (14), 1-16.
14. Özgür, E. M. (1998). *Türkiye nüfus coğrafyası*. Ankara: GMC Yayınları.
15. Sezen, T. (2017). *Osmanlı yer adları, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın No:26* (2. Baskı). Ankara: Sistem Ofset Yayınları.
16. Şaşmaz, M. (2014). *Türkiye'nin idari taksimatı (1920-2013)* (Cilt X). Ankara: Türk Tarih Kurumu.
17. T.C. Başvekâlet İstatistik Genel Direktörlüğü (1935). *Genel nüfus sayımı 20 ilkteşrin 1935 Türkiye nüfusu vilayet, kaza, şehir ve köyler itibariyle muvakkat rakamlar*. Ankara: Ulus Basımevi.
18. T.C. Resmi Gazete (1993, 17 Ekim). <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21731.pdf> adresinden edinilmiştir.
19. Tamer, A. ve Bozbeyoğlu, A. Ç. (2004). 1927 Nüfus sayımının Türkiye'de ulus devlet inşasındaki yeri: Basında yansımalar. *Nüfusbilim Dergisi*, 73-88.
20. TÜİK (2021a). Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi.
21. TÜİK (2021b). Uluslararası göç istatistikleri 2018-2019. Kütahya, Emet.
22. Tümerterkin, E. (1968). *Türkiye'de iç göçler*. İstanbul: Taş Matbaası.
23. Varlık, M. Ç. (1974). *Germiyan-oğulları Tarihi (1300-1429)*. Ankara: Sevinç Matbaası.
24. Yasak, Ü. ve Özdemir, H. M. (2017). Polatlı Şehri'nin Mekânsal Gelişimi ve Şehir İçi Arazi Kullanımı. *Studies of the Ottoman Domain*, 7(13), 285-313.